

En undersøgelse af forbindelsen mellem den Tværgående Ordblindetest og O-testen ("Visitationstesten")

**- med særligt henblik på, ved hvilke scorere på den Tværgående Ordblindetest
man med god sikkerhed kan forvente et O-testresultat i ordblindeområdet**

Carsten Elbro, Hanne T. Daugaard, Katrine Lyskov Jensen og Helene Lykke Møller

Center for Læseforskning
Københavns Universitet
2016

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indledning	4
Metode	6
Design.....	6
Deltagere.....	6
Materialer.....	7
Spørgeskema.....	7
Den Tværgående Ordblindetest.....	7
Visitationstesten (O-testen).....	8
En sammenligning af de to ordblindetest.....	8
Teknisk løsning.....	10
Fremgangsmåde.....	11
Resultater	12
Baggrundsoplysninger.....	12
Ordblindhed ifølge de to ordblindetest.....	13
Overensstemmelse mellem scorer i de to ordblindetest.....	14
Betydningen af Visitationstestresultatets alder.....	14
Overensstemmelse mellem de to tests ordblindeklassifikationer.....	15
Hvem går ud, hvis DTO bliver visitationstest?.....	18
Hvem kommer ind?.....	19
Sammenfatning og konklusion	21
Hvor mange flere eller færre deltagere i ordblindeundervisning vil DTO give?.....	21
Hensyn til deltagere med særligt store læsekrav.....	22
Særlige opmærksomhedspunkter ved anvendelsen af DTO blandt kortuddannede.....	23
Referencer	24
Bilag	25

Forord

Denne rapport drejer sig om overensstemmelsen mellem Visitationstesten til ordblindeundervisning for voksne og Den Tværgående Ordblindedetstest til børn og unge i uddannelse. Rapporten svarer på spørgsmålet om, hvordan man kan bygge bro mellem resultaterne af de to test, sådan at børn, unge og voksne ikke skal tage begge test, men kan nøjes med den ene.

Undersøgelsen, som rapporteres her, blev iværksat på initiativ af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (tidl. Undervisningsministeriet). Det er i særlig grad pædagogisk konsulent Lars Lindahl, som fortjener anerkendelse for at have taget sagen alvorligt allerede på et meget tidligt tidspunkt under udviklingen af Den Tværgående Ordblindedetstest.

Mange har bidraget til undersøgelsen undervejs. Det drejer sig blandt andre om webbureauet tekstur.dk, som gjorde det teknisk muligt at afvikle begge test fra det samme netsted og opsamle resultater fra begge prøver, selv om de teknisk set er meget forskellige. Det drejer sig også om en række meget dygtige studentermedhjælpere, som med stor omhu og opmærksomhed var testledere ude på de forskellige undervisningssteder: Anna Frida Djernæs Olsen, Julie Olsen, Mille Hvergel Petersen og Pernille Ottow Olsen.

De medvirkende undervisningssteder, underviserne og især deltagerne fortjener en stor ros og tak for deres imødekommenhed og hjælp. Disse institutioner medvirkede:

Hovedstadens Ordblindeskole

Københavns VUC

Vestegnens hf og VUC

Voksenuddannelsescenter Frederiksberg

VUC Hvidovre-Amager

VUC Lyngby

VUC Roskilde

Indledning

Visitationstesten (også kaldet "O-testen") er den test af ordblindhed, som giver voksne adgang til kompenserende specialundervisning for voksne i dansk (dvs. ordblindeundervisning for voksne, OBU). Voksne, som scorer under et vist niveau på Visitationstesten er berettigede til ordblindeundervisning. Visitationstesten blev udviklet for Undervisningsministeriet af Dansk Videnscenter for Ordblindhed og blev lanceret i 2006. Den har siden været obligatorisk i visitationen til ordblindeundervisning for voksne.

I begyndelsen af 2015 udkom Undervisningsministeriets nye Tværgående Ordblindetest. Den Tværgående Ordblindetest (DTO) blev udviklet med henblik på at understøtte en ensartet udredning af ordblindhed i det ordinære uddannelsessystem fra 3. klasse og opefter til lange videregående uddannelser – på tværs af klassetrin og uddannelsesstyper.

Med den nye Tværgående Ordblindetest er der opstået den uheldige situation, at stadig flere unge allerede er testet med den nye ordblindetest DTO, men alligevel også skal tage Visitationstesten, fordi den er obligatorisk ved visitation til OBU.

Så spørgsmålet er, om de to test er så ens på afgørende punkter, at der kan bygges bro imellem læse-stave-delene af dem, således at i hvert fald scorer under et vist niveau i den Tværgående Ordblindetest med god sikkerhed kan tages som indikation på ordblindhed ifølge Visitationstesten.

Formålet med det projekt, som beskrives i denne rapport, var således at undersøge, om man kan bygge bro mellem Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindetest, så det i fremtiden kun bliver nødvendigt at tage Den Tværgående Ordblindetest. Det var i særlig grad et spørgsmål, om man kan sætte en grænse på den Tværgående Ordblindetest, som sikrer, at en voksen, som scorer under denne grænse, vil falde i ordblindområdet på Visitationstesten med kendt, høj sandsynlighed (fx 90 % eller højere).

Uanset en eventuel beslutning om at lade Den Tværgående Ordblindetest give adgang til ordblindeundervisning vil man selvfølgelig stadig kunne bruge *undervisningsrelevante* dele af Visitationstesten i fremtiden. For eksempel vil man kunne tage Visitationstestens opgaver i fonembevidsthed (spoonerisme-opgaven) og ordforrådsopgaven som supplement.

Det giver mening at forsøge at bygge bro mellem Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindetest, fordi de begge er lavet med udgangspunkt i den samme internationalt anvendte definition af ordblindhed (Elbro, 1999; Lyon, Shaywitz, & Shaywitz, 2003). Det vil sige, at der er konceptuel overensstemmelse mellem de to test. Den fælles definition af ordblindhed er i kort form: store vanskeligheder med tilegnelse af skriftens fundamentale alfabetiske princip (lydprincip), som leder til al-

vorlige vanskeligheder med at læse og stave ord – især langvarige vanskeligheder med at læse og stave ord, som den ordblinde ikke har set eller stavet tidligere.

Ud over det fælles konceptuelle udgangspunkt har de to test parallelle formater. De indeholder begge en læseprøve, en staveprøve og en ordforrådsprøve. Når man går i detaljer med de enkelte delprøver, er der mindre forskelle. De behandles detaljeret i et senere afsnit om materialerne.

Det skal understreges, at ordblindedetst ikke alene kan afgøre, om en voksen er ordblind eller ej. En ordblindedetst er som et termometer; testen måler kun en "læsetemperatur". Testen fortæller ikke, om en deltager er så "læsekold", at det kan være et reelt problem i dagligdagen; og den fortæller heller ikke, hvad der kan være årsag til vanskelighederne. I princippet kan deltageren blot have glemt sine læsebriller. Det betyder, at der skal en fagkyndig vurdering til i udredningen af eventuelle læsevanskeligheder.

Det betyder også, at når nogen i denne rapport omtales som ordblinde, og når omfanget af ordblindhed angives i forskellige grupper, så er det bare en hurtig måde at karakterisere læsescoren på: det betyder, at den falder i et område under den grænseværdi, der er sat af Undervisningsministeriet. Man kan ikke vide med sikkerhed, om en fagkyndig undersøgelse af eventuelle vanskeligheder vil lede til den konklusion, at de pågældende faktisk er ordblinde.

Metode

Design

Den samme voksenaldergruppe blev undersøgt med begge test, så scorerne kunne sammenholdes. De givne grænseværdier på Visitationstesten blev sammenholdt med mulige grænseværdier på Den Tværgående Ordblindetest – især med den allerede eksisterende grænse, som bruges fra 9. klasse og op igennem uddannelsessystemet.

Deltagere

For at kunne undersøge overensstemmelsen mellem de to ordblindetest i detaljer var det vigtigt, at mange deltagere klarede sig i området omkring ordblindegrænsen. Dette sikredes ved at rekruttere deltagere fra to grupper: For det første blev der rekrutteret deltagere fra OBU-hold, fordi de med meget stor sikkerhed var berettiget til ordblindeundervisning. For det andet blev der rekrutteret deltagere fra FVU- og AVU-hold, fordi der her er mange deltagere med læsefærdigheder lige omkring og over ordblindegrænsen.

Ved undersøgelsens start udpegede Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling en række relevante institutioner, der lå inden for et geografisk område, der praktisk tillod en effektiv dataindsamling. Både kursister fra OBU, FVU og AVU blev rekrutteret fra disse institutioner. Det var ikke væsentligt, om deltagerne var repræsentative for hele populationen af kursister på OBU, FVU og AVU, fordi fokus var på sammenhænge mellem de to ordblindetest, snarere end på andelen af deltagere over eller under ordblindegrænserne i de forskellige undervisningsformer.

Deltagere fra ordblindeundervisning havde allerede taget Visitationstesten, og deres resultater på Visitationstesten blev derfor indhentet fra institutionerne. For nogle deltageres vedkommende kunne deres færdigheder have udviklet sig siden testningen. For at mindske denne usikkerhedsfaktor blev det tilstræbt, at deltagerne i OBU ikke var blevet testet med Visitationstesten mere end et år forud for testningen med den Tværgående ordblindetest. Dette var dog ikke praktisk muligt i alle tilfælde. Derfor blev der indhentet informationer om antal lektioner, som deltagerne havde modtaget siden testningen med Visitationstesten, sådan at der kunne tages højde for undervisningens eventuelle betydning ved sammenligningen af de to testscore.

I alt 189 voksne deltog i undersøgelsen, men der er kun komplette datasæt fra de 160. De er 78 kursister fra ordblindeundervisningen og 82 kursister fra AVU og FVU. Frafaldet skyldes dels enkelte tekniske vanskeligheder med den netbaserede udgave af Visitationstesten, dels vanskeligheder med adgangen til testrapporter med Visitationstesten fra deltagerne i ordblindeundervisning. I enkelte tilfælde, hvor deltagerne var under 18 år, har det været umuligt at indhente tilladelse fra forældre eller værger til at få lov at se testrapporten.

Materialer

Spørgeskema

Spørgeskemaet indeholdt seks spørgsmål angående bl.a. sprog, uddannelsesbaggrund og tidligere deltagelse i særlig læse- eller staveundervisning. Spørgeskemaet blev afviklet i forbindelse med Den Tværgående Ordblindetest over samme netforbindelse. Spørgsmålene og svarmulighederne kan ses i bilag.

Den Tværgående Ordblindetest

Den Tværgående Ordblindetest er udviklet for Undervisningsministeriet af Center for Læseforskning ved Københavns Universitet og Skoleforskningsprogrammet, IUP ved Aarhus Universitet. Testen, som er netbaseret, omfatter en staveopgave ("Find stavemåden"), en læseopgave ("Find det, der lyder som et ord"), en enkel ordforrådsopgave og et kort spørgeskema (bilag) (Møller m.fl., 2014). Både stave- og læseopgaven giver et mål på deltagerens færdigheder i at udnytte skriftens fundamentale alfabetiske princip (lydprincip).

Find stavemåden er en stavetest, som består af 40 opgaver, hvor deltageren hører et nonord (fx "olt") afspillet over hovedtelefoner og skal vælge den rigtige stavemåde ud af fem valgmuligheder (*otl, olp, ølt, olt* og *oft*). Scoren er antal rigtige pr. minut, hvor antallet af rigtige er justeret for gæt (se Møller m.fl., 2014, s. 15 f). Hastigheden er opgjort som medianen af den enkelte deltagers svartider – for at undgå, at enkelte, ekstremt lange svartider får stor indflydelse.

Find det, der lyder som et ord består af 44 opgaver, hvor deltageren ser fem nonord (fx *bænne, jalle, håkke, dimme, fykte*). Deltageren skal vælge det ord, der lyder som et rigtigt ord, når man læser det (*håkke* kan lyde som ordet *hugge*, når man læser det). Ligesom i stavetesten er scoren her i læsetesten antal rigtige pr. minut, hvor antallet af rigtige er justeret for gæt, og hvor hastigheden er opgjort som medianen af den enkelte deltagers svartider.

Basal ordforrådsprøve består af 15 opgaver, hvor deltageren hører et ord (fx "avis") og skal vælge det billede, som forestiller ordet ud af fire valgmuligheder. Formålet med den basale ordforrådsprøve er at tjekke, om deltageren har et tilstrækkeligt ordforråd på dansk til at løse opgaverne i *Find det der lyder som et ord*.

Den samlede score på Den Tværgående Ordblindetest beregnes som gennemsnittet af de standardiserede scorer på læse- og stavetesten. Den samlede score blev standardiseret på basis af resultaterne i 9. kl., sådan at en score på 100 er middel, og én standardafvigelse svarer til 15. Efter afprøvning af testen på 10 forskellige uddannelsestrin (Møller m.fl., 2014) fastsatte Undervisningsministeriet grænsen for ordblindhed i 9. kl. og på efterfølgende uddannelsestrin til 8-percentilen i 9. kl. (en score på 80,62). For studerende i lange videregående uddannelser kan man dog anvende en

højere grænse svarende til 20-percentilen i 9. klasse (en score på 88,38) (Ordblindetestkonsortiet, 2014).

Visitationstesten (O-testen)

Visitationstesten blev udviklet for Undervisningsministeriet af det daværende Dansk Videnscenter for Ordblindhed i 2006. Visitationstesten afvikles på computer lokalt, og den består også af tre deltest.

01 Ordlæsning er helt parallel til *Find det, der lyder som et ord* i Den Tværgående ordblindetest. Det er en læsetest, som afdækker deltagerens færdigheder i at læse nye ord. I denne deltest ser deltageren fire nonord (fx *syb, san, læl, syf*) og skal så finde det ord, der lyder som et rigtigt ord, når man læser det; i eksemplet kan *san* lyde som det rigtige ord *sand*. Scoren er antal rigtige (af i alt 38 opgaver) inden for en tidsgrænse på 5 minutter.

02 Stavning går ud på at skrive 25 sætninger, der tilsammen udgør beretningen om et færdselsuheld. Det er dog kun 20 ord fra denne tekst, der udgør de egentlige målord, som deltagerens stavefærdigheder vurderes ud fra. Alle items er lydrette ord. Scoren er antal rigtigt stavede ord.

03 Ordforråd er en prøve af ordforrådets omfang. Deltageren hører et ord og skal så vælge det billede, der viser ordet, ud af fire mulige. Der er 40 ord, og scoren er antal korrekte.

Den samlede score beregnes som et vægtet gennemsnit af de to læse- og staveopgaver: $\frac{1}{2} \cdot 01 + 02$. Deltagere har adgang til ordblindundervisning for voksne, hvis den samlede score er under 24 point, eller hvis den samlede score falder i området fra 24 op til 28 point samtidig med, at testresultatet på *03 Ordforråd* er højere end 27 point. Deltagere med andet modersmål end dansk har adgang til undervisningen under forudsætning af, at de har basale vanskeligheder med skriftsproget på modersmålet.

En sammenligning af de to ordblindetest

Selv om de to ordblindetest begge indeholder en læseopgave, en staveopgave og en ordkendskabsopgave, så er der forskelle mellem testene, når man går i detaljer. Det er væsentligt at se nærmere på disse forskelle, fordi de kan skabe mindre ændringer i visitationen til ordblindundervisning og i pædagogisk praksis med de ordblindede deltagere (tabel 1 giver en oversigt).

Der er ingen betydelige forskelle imellem *de to læseopgaver* ("*01 ordlæsning*" og "*Find det der lyder som et ord*" i DTO). De er begge opgaver i at udnytte skriftens lydprincip i læsning; og de benytter endda samme format: de er opgaver i at finde pseudohomofoner, dvs. det nonord blandt flere (henholdsvis fire og fem nonord), som kan lyde som et rigtigt ord, hvis man læser det højt (se testbeskrivelsen ovenfor). Hvis

man fx skal løse opgaven med *lor, jyr, jal, jir*, så er man nødt til at udnytte skriftens lydprincip til at stave sig igennem nonordene. Ingen af nonordene er jo stavet som rigtige ord, og ingen af dem kan derfor genkendes umiddelbart. De små forskelle mellem de to opgavers indhold består i, at der er lidt færre helt korte ord i Den Tværgående Ordblindetest; og der er ingen opgaver i Den Tværgående Ordblindetest, som kan løses alene ved kendskab til ortotaktiske konventioner, dvs. kendskab til eksisterende (anvendte) bogstavfølger i dansk. Der er således ikke nonord som fx *sdol* (*stol*) i Den Tværgående Ordblindetest, fordi *sd-* ikke er en brugt initial konsonantfølge i dansk. Forskellene betyder, at Den Tværgående Ordblindetest har færre helt lette enkeltopgaver end "O1 ordlæsning". Men de betyder samtidig, at læseopgaven i Den Tværgående Ordblindetest må anses for at være en mere pålidelig opgave i udnyttelse af skriftens lydprincip. Den kan ikke løses ad genveje, og forskelle i læseerfaring kommer til at spille en potentielt mindre rolle.

Tabel 1. Detaljeforskelle mellem de to ordblindetest for voksne.

Visitationstesten (O-testen)	Den tværgående ordblindetest
<p>O1 Læsning. Find det, der lyder som et ord Fire valgmuligheder Også med illegale bogstavmønstre En del helt korte items Opgørelse: Antal rigtige indenfor 5 min.</p>	<p>Find det, der lyder som et ord 2 Fem valgmuligheder Kun legale bogstavmønstre Få helt korte items Opgørelse: antal rigtige pr. minut. Antal rigtige korrigeret for gæt, hastigheden er medianen af deltagerens enkelte svartider. Maks. 5 min.</p>
<p>O2 Stavning Produktiv (lyt til sammenhængende tekst) Rigtige ord (regelmæssige) Opgørelse: Antal rigtigt stavede ord.</p>	<p>Find stavemåden Receptiv (lyt og udpeg rigtig stavemåde) Nonord Opgørelse: antal rigtigt udpegede pr. minut; samme slags opgørelse som i læseopgaven. Maks. 7 minutter</p>
<p>Højere ordblindegrænse ved stort ordforråd</p>	<p>Højere ordblindegrænse ved lang videregående uddannelse</p>

Der er større forskelle mellem de to *staveopgaver* ("O2 stavning" og "Find stavemåden"). "O2 stavning" i Visitationstesten er en produktiv staveprøve med rigtige ord, som indgår i en sammenhængende tekst. Derimod er "Find stavemåden" i Den Tværgående Ordblindetest en receptiv staveprøve, hvor deltageren skal udpege den rigtige stavemåde (blandt fem mulige) af et hørt nonord. Det vil sige, at Visitationstestens staveprøve er følsom for specifikt ordkendskab. Hvis deltageren af erfaring ved, hvordan de indgående, ret hyppige ord staves, så stiller opgaven lidt mindre krav

til udnyttelse af lydprincippet, end opgaven med nonord gør i Den Tværgående Ordblindetest. Det betyder også, at et godt dansk ordforråd er en fordel i Visitationstesten. Nu er forskellen næppe stor, fordi det er særdeles vanskeligt at huske stavemåden af ord uden at støtte sig til lydprincippet ("at stave efter øret"). Men staveprøven i Den Tværgående Ordblindetest må regnes for en lidt mere pålidelig opgave i udnyttelse af skriftens lydprincip. Den er ikke afhængig af omfanget af ordforrådet, af staveerfaringer eller af andre strategier end brug af skriftens lydprincip. Til gengæld stiller den forholdsvis store krav til hørelsen – og til en rigtig indstilling af lydstyrken, når deltageren skal opfatte de talte nonord.

For både læse- og staveopgaverne er der en gennemgående forskel mellem Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindetest. Forskellen består i, at der i Visitationstesten blot beregnes et samlet antal rigtigt løste opgaver, hvorimod der i Den Tværgående Ordblindetest *tages højde for gæt i scoren* (se hvordan i Møller m.fl., 2014). Det vil sige, at deltagere, som er hurtige til at gætte på et svar, når de er i tvivl, vil få en væsentlig lavere score i Den Tværgående Ordblindetest end i Visitationstesten, hvis de benytter den samme fremgangsmåde. Det er ikke så tit, at forskellen er særlig stor; men den kan spille en rolle i enkelte tilfælde.

Endelig er *ordforrådsopgaverne* i de to test væsensforskellige, fordi de har helt forskellige formål. I Visitationstesten er ordforrådsprøven en egentlig stikprøve til bestemmelse af omfanget af deltagernes ordforråd. I Den Tværgående Ordblindetest er ordforrådsprøven derimod meget kort og let, fordi den blot skal sikre, at deltageren kender til almindelige danske ord, sådan at det ikke er ordforrådet, som er en eventuel årsag til en lav score i læseopgaven "Find det der lyder som et ord". Læseopgaven kan jo kun løses, hvis man faktisk genkender ordene (fx *jord*) som danske. Grunden til, at der er en egentlig ordforrådsprøve i Visitationstesten, er, at Visitationstesten tager et vist hensyn til deltagernes handicapgrad ved at sammenligne deres læseniveau med deres ordforråd (se Elbro, Jandorf & Haven, 2006; Elbro, 2010). Derimod tager Den Tværgående ordblindetest hensyn til handicapgraden ved at sammenligne læseniveauet med den igangværende uddannelse (Ordblindetestkonsortiet, 2014). I lange videregående uddannelser er en mindre funktionsnedsættelse i læsning mere handicappende end i andre uddannelser. Forskellen er formentlig ikke så stor i praksis – af to grunde: for det første er det ikke mange, som visiteres til ordblindeundervisning i den høje ordforrådsgruppe; for det andet er der en nær sammenhæng mellem et bredt ordforråd og uddannelsesniveau. Den praktiske forskel mellem de to handicapmål behandles i et separat afsnit i resultatdelen nedenfor.

Teknisk løsning

Testafviklingen foregik via to midlertidige hjemmesider på IT-leverandørens servere, som var programmeret til undersøgelsen. Der var en side til deltagere, som kun skulle tage den tværgående ordblindetest (OBU-deltagere), og en anden side til deltagere,

som skulle tage begge test (FVU/AVU-deltagere). Hjemmesiderne var helt enkle og indeholdt links, som hver førte til de relevante test, som deltagerne skulle gennemføre.

Fremgangsmåde

Testningen blev varetaget af trænede studentermedarbejdere fra Center for Læseforskning. Testningen tog i alt ca. 60 minutter for FVU/AVU-deltagere og ca. 30 minutter for OBU-deltagere, som på forhånd var testet med Visitationstesten. Al testning foregik på deltagernes uddannelsessteder. Afviklingen af både test og spørgeskema foregik elektronisk på institutionens computere. Før testningen blev deltagerne orienteret om formålet og instrueret generelt i forløbet. Hvert spørgsmål i spørgeskemaet og alle svarmuligheder blev læst højt for deltagerne.

Alle deltagere besvarede det korte spørgeskema (bilag). Derefter blev FVU- og AVU-deltagere stillet først Den Tværgående Ordblindetest og dernæst Visitationstesten. OBU-deltagerne blev kun stillet Den Tværgående Ordblindetest. Der blev indhentet tilsagn fra OBU-deltagerne om, at vi måtte rekvirere deres Visitationstestresultat fra institutionen. En mindre gruppe af OBU-kursisterne havde tidligere gennemført både Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindetest. Disse kursister besvarede derfor kun de seks spørgsmål i papirform og blev bedt om tilladelse til, at vi måtte rekvirere deres resultater på de to test fra institutionen.

Resultater

Resultaterne nedenfor bygger udelukkende på besvarelserne fra de 160 deltagere med komplette datasæt.

Baggrundsoplysninger

Som planlagt deltog der ca. lige mange deltagere fra ordblindeundervisning som fra FVU og AVU. Tabel 2 giver en oversigt over deltagerens køn, uddannelse, sprog og tidligere specialundervisning for læse-stavevanskeligheder.

Tabel 2. Baggrundsoplysninger for deltagere i hver af de tre kursusgrupper og for grupperne samlet.

		OBU	FVU	AVU	Alle
Antal		78	16	66	160
Køn (M/K)		49/51 %	25/75 %	36/64 %	41/59 %
Højeste fuldførte uddannelse	Folkeskole	42 %	19 %	44 %	41 %
	Erhvervsudd.	26 %	6 %	17 %	20 %
	Gymnasial	5 %	6 %	2 %	4 %
	Kort videregående	6 %	0 %	5 %	4 %
	Mellemlang	5 %	19 %	3 %	6 %
	Lang	3 %	31 %	2 %	5 %
	Ingen	14 %	19 %	29 %	21 %
Bedste sprog	Dansk	85 %	25 %	55 %	66 %
	Andet sprog	3 %	38 %	6 %	8 %
	Dansk og andet sprog	13 %	38 %	39 %	26 %
Tidligere spec.uv.	Ja	74 %	19 %	27 %	49 %
Ordbl.uv. for voksne	Ja	100 %	0 %	9 %	53 %

Note. AVU-gruppen inkluderer også to HF-kursister, der er testet for ordblindhed af deres institution.

Af tabel 2 fremgår det, at kursisterne i ordblindeundervisningen som gruppe ligner deltagerne fra AVU ganske godt, hvad angår køn, uddannelse og sprog. Den store forskel mellem grupperne er netop læsevanskelighederne, hvor 74 % af OBU-deltagerne havde fået specialundervisning i læsning og stavning tidligere, hvorimod det "kun" var 27 % på AVU. Disse ligheder og forskelle svarer godt til, hvad der er fundet tidligere (fx Holders m.fl. 1996).

Resultaterne i FVU-gruppen skal vurderes med forsigtighed i lyset af den lille gruppe ($N = 16$). Men det særlige ved gruppen ser ud til at være, at mange (op til 75 %) af FVU-deltagerne ikke har dansk som modersmål, men at omkring halvdelen allerede har taget en mellemlang eller lang videregående uddannelse. Det var ikke lige den profil, der gav anledning til oprettelse af Forberedende VoksenUndervisning, hvor sigtet med undervisningen netop var at *forberede* til en uddannelse; men det er dog ikke videre relevant i den aktuelle undersøgelse.

Ordblindhed ifølge de to ordblindetest

Tabel 3 viser de gennemsnitlige resultater på de to ordblindetest samt andelen af kursister, der falder under ordblindegrænserne på de to test.

Tabel 3. Gennemsnitlige resultater (standardafvigelser i parentes) samt procent ordblinde ifølge de to test i hver af de tre kursusgrupper og for grupperne samlet.

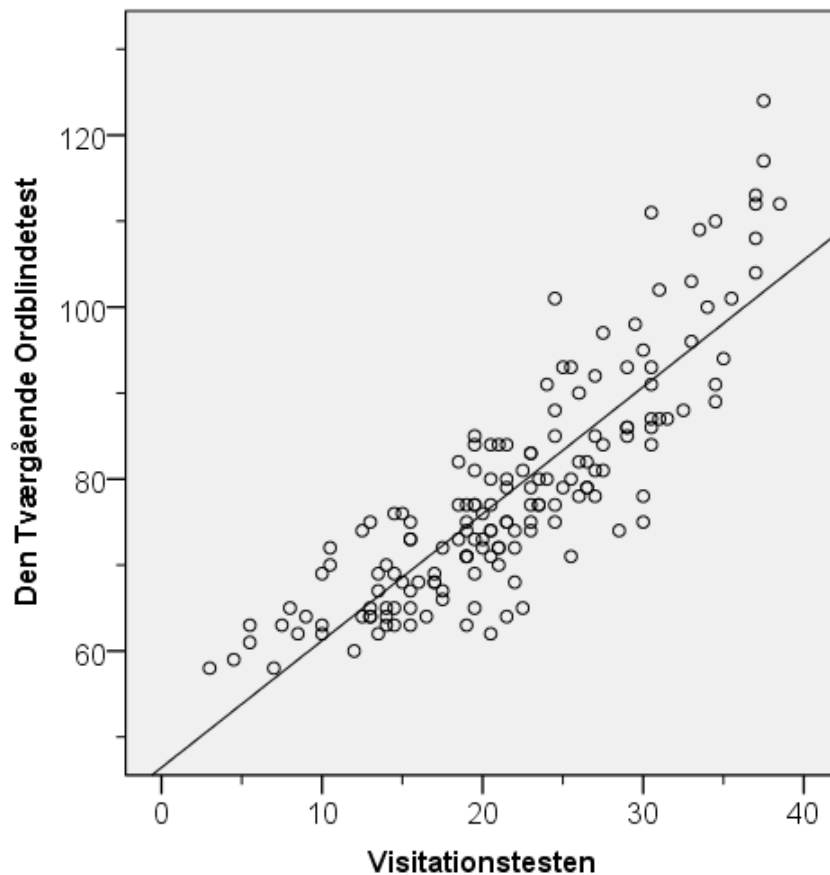
	OBU	FVU	AVU	Alle
Visitationstesten	18,5 (5,1)	18,9 (10,8)	26,2 (7,5)	21,7 (7,8)
Pct. Ordblinde	97 %	63 %	36 %	69 %
Ordblindetesten (DTO)	72,9 (8,3)	77,3 (16,5)	85,5 (14,4)	78,6 (13,4)
Pct. ordblinde	90 %	81 %	35 %	66 %

Af tabel 3 fremgår det, at en stor del af kursisterne (i alle grupperne) har resultater, der ligger under grænserne på de to ordblindetest. Procenttallene kan sammenlignes med, at det tilsvarende tal er 8 % i 9. kl. Andelen er selvsagt størst for deltagere i ordblindeundervisning. Det kan undre, at det ikke er 100 % af kursisterne i ordblindeundervisning, som scorede under ordblindegrænsen på Visitationstesten, da den netop er obligatorisk ved visitationen til ordblindeundervisning. To OBU-kursister lå over grænsen. Disse to kursister scorede henholdsvis 24 og 25 i Visitationstesten uden dog at have ordforrådsscorer over 27. Som det fremgår senere, var begge disse deltagere dog ordblinde ifølge Den Tværgående Ordblindetest.

I AVU-gruppen var det godt en tredjedel af kursisterne, der faldt under ordblindegrænserne. I FVU-gruppen er det over halvdelen af deltagerne, som ligger under ordblindegrænsen; men tallet er behæftet med en del usikkerhed på grund af den lille undersøgte gruppe ($N = 16$).

Overensstemmelse mellem scorer i de to ordblindetest

Den generelle sammenhæng for alle 160 deltagere ses i figur 1.

Figur 1. Sammenhængen mellem scorer på Visitationstesten ("O-testen") og Den Tværgående Ordblindetest.

Det generelle billede var en overordentlig god overensstemmelse mellem scorerne på de to test. I tal var den lineære sammenhæng (korrelation) 0,86, svarende til en fælles variation på $R^2 = 0,73$. Det er en sammenhæng, som er omkring det maksimalt forventelige under hensyn til de to tests pålidelighed.

Betydningen af Visitationstestresultatets alder

For at begrænse den enkelte deltagers ulejlighed blev Visitationstesten kun taget med deltagere, som ikke havde prøvet den før. Men denne fremgangsmåde betød samtidig, at resultatet på Visitationstesten sjældent var helt nyt med deltagerne i ordblindeundervisning. Denne variation i alderen af de to testresultater kunne i princippet give anledning til en forringet sammenhæng mellem de to ordblindetest – selv om den konstaterede sammenhæng faktisk var overordentlig god.

Betydningen af Visitationstestaldere blev undersøgt på to måder. Det almindelige i gruppen i ordblindundervisning var, at Visitationstesten var taget 6 måneder tidligere (median = 6 mdr., N = 78). Men da et tidsrum i sig selv ikke leder til systematiske ændringer i testresultater, indhentede vi også oplysninger fra institutionerne om, hvor mange timers undervisning, deltagerne på ordblindeholdene havde modtaget, siden de fik taget Visitationstesten. Det gennemsnitlige timetal var 28 (median = 28 timer, N = 59). Korrelationen mellem antal undervisningstimer og Visitationstestaldere var moderat til stærk (Spearman's Rho = 0,5, $p < 0,001$), hvilket tyder på, at oplysningerne var pålidelige.

Betydningen af alderen af Visitationstestresultaterne blev derefter undersøgt ved partielle korrelationsanalyser mellem DTO-resultat og alderen af Visitationstestresultatet efter kontrol for Visitationstestscoren. Der viste sig *ingen* betydning hverken af Visitationstestaldere eller af antallet af undervisningstimer (Spearman's Rho (N = 78) = 0,01, ikke signifikant, og Rho(N = 59) = 0,06, ikke signifikant).

Dette resultat kan *ikke* fortolkes som tegn på, at kursisterne ikke går frem i løbet af undervisningen. Effekten af undervisningen skal undersøges med effektundersøgelser, og sådanne undersøgelser viser, at kursisterne faktisk går frem (fx Holders m.fl., 1996). Den manglende sammenhæng i den aktuelle undersøgelse kan blot skyldes, at mange andre forhold end udbytte målt med en ordblindetest bestemmer, om deltagerne fortsætter i undervisningen eller ej. Det ville jo fx ikke være mærkeligt, hvis det var de ordblind kursister, som oplevede størst behov for at udvikle deres færdigheder, som holdt længst ved i undervisningen.

Det forekom således ikke urimeligt at inkludere også de lidt ældre Visitationstestresultater i sammenligningen af de to test, sådan som det er gjort i resultatoversigterne.

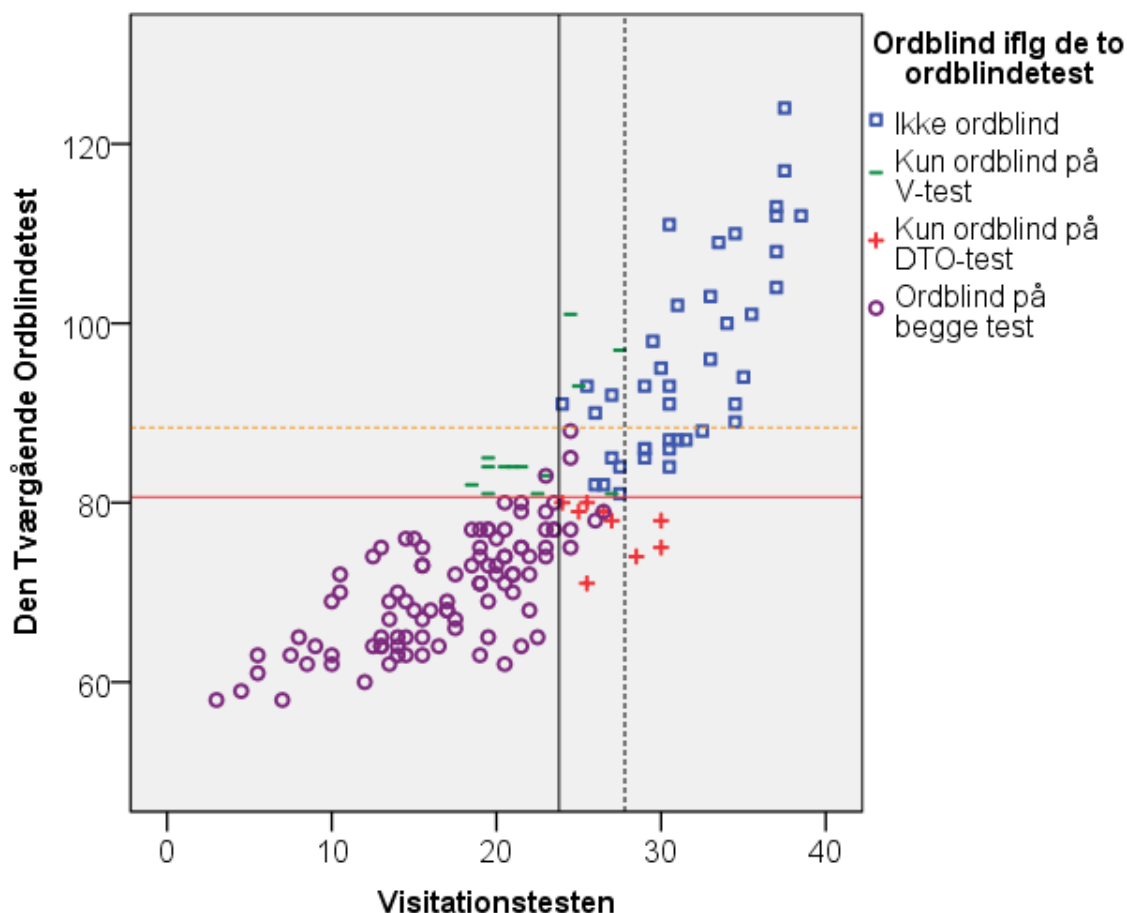
Overensstemmelse mellem de to tests ordblindeklassifikationer

Den nære sammenhæng mellem de to ordblindetest gør det relativt entydigt at "bygge bro" mellem scorerne. Den bedste linje (regressionslinen) igennem scorerne i figur 1 ovenfor har formlen: $DTO = 46,45 + 1,48 * \text{Visitationstest}$. Det betyder fx, at en Visitationstestscore på 24 (grænsen for ordblindhed) svarer til en DTO-score på 82,0. Det er særdeles tæt på DTO grænsen for ordblindhed på 80,6, som er anbefalet fra 9. kl. og op i det meste af uddannelsessystemet (med særlige forhold i lange videregående uddannelser).

En lidt nærmere undersøgelse af sammenhængen mellem de to ordblindetest viser, at en kvadratisk sammenhæng snarere end en lineær giver lidt bedre tilpasning til data ($r = 0,88$). Formlen er $DTO = 62,44 - 0,19 * \text{Visitationstest} + 0,04 * \text{Visitationstest}^2$ (ikke indtegnet i figuren). Med denne sammenhæng svarer en

Visitationstestscore på 24 til en DTO-score på 80,9. Det er praktisk talt den samme grænseværdi som den aktuelle grænse på 80,6 i DTO.

Det var således værd at se nærmere på overensstemmelsen mellem klassifikationen af ordblindhed ifølge de to test (figur 2)

Figur 2. Sammenhænge mellem resultater og ordblindeklassifikation med Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindetest ($N = 160$).

Der er mange oplysninger i figur 2, og de bliver trukket gradvis frem i det følgende.

Alle 160 deltagere med resultater i begge test er med i figur 2. Der er ikke her i første omgang skelet til, hvilken undervisningstype de deltager i. Figuren viser udelukkende, hvordan de to test klassificerer deltagerresultaterne.

De relevante grænser er vist for begge test: På Visitationstesten er en ordblindescore *under 24* for alle, og *under 28* (stiplet lodret linje) for deltagere med en ordfør-rådsscore (O3-testen) på 27 eller højere. På Den Tværgående Ordblindetest går ordblindegrænsen (den vandrette "røde" grænse) ved en score *under 80,62* (8-percentilen i 9. kl.) for alle, med en mulighed for at gå op til *88,38* (20-percentilen i 9. kl., den stiplede, vandrette, gule linje) for deltagere i lang videregående uddannelse.

I figur 2 er det markeret, hvilke af de i alt fire mulige grupper deltagerne falder i. Langt de fleste falder i samme kategori i begge test, dvs. som enten ordblinde eller ikke ordblinde. Det drejer sig om de 138 af de 160 deltagere (86 %). De problematiske tilfælde er markeret med henholdsvis "-" for kun ordblind ifølge Visitationstesten ($N = 13$), og "+" for kun ordblind ifølge Den Tværgående Ordblindetest ($N = 9$). Med ganske få undtagelser falder disse deltageres resultater dog ganske tæt på en kategorigrænse, sådan at uoverensstemmelsen i klassifikation må siges at ligge inden for testenes pålidelighed. Det vil sige, at uoverensstemmelsen ikke er et udtryk for et misforhold mellem testene, men blot et udtryk for en variation i resultater, som er en følge af tilfældigheder med den enkelte test. Disse tilfældigheder ser vi nærmere på nedenfor.

Overensstemmelsen mellem de to klassifikationer ses i tal i tabel 4.

Tabel 4. Overensstemmelsen mellem klassifikationerne med Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindetest. Alle deltagere.

		Visitationstesten		
		Ikke ordblind	Ordblind	Total
Den Tværgående Ordblindetest	Ikke ordblind	41 82 %	13 12 %	54
	Ordblind	9 18 %	97 88 %	106
Total		50 100 %	110 100 %	160

Tabel 4 viser, at 13 deltagere kun kunne klassificeres som ordblinde ifølge Visitationstesten, ikke ved Den Tværgående Ordblindetest. Det svarede til 12 % af de i alt 110 deltagere, som Visitationstesten klassificerede som ordblinde. Hvis man gik over til at bruge Den Tværgående Ordblindetest som visitationsgrundlag, ville der således være 12 % af de nuværende ordblinde, som ikke ville kunne visiteres til ordblindundervisning. Omvendt var der 9 deltagere, som kun blev klassificeret som ordblinde med Den Tværgående Ordblindetest. I hele den undersøgte gruppe var der således kun en meget lille forskel på andelen af ordblinde med de to test – 110 med Visitationstesten mod 106 med Den Tværgående Ordblindetest. Forskellen på de to andele kan være en følge af tilfældigheder.

Hvem går ud, hvis DTO bliver visitationstest?

Af særlig interesse er det at se udelukkende på den gruppe deltagere, der var eller havde været i ordblindeundervisning for voksne (tabel 5).

Tabel 5. Overensstemmelsen mellem klassifikationerne med Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindetest. Kun nuværende eller tidligere deltagere i ordblindeundervisning.

		Visitationstesten		
		Ikke ordblind	Ordblind	Total
Den Tværgående Ordblindetest	Ikke ordblind	0	9 11 %	9
	Ordblind	2	73 89 %	75
Total		2 100 %	82 100 %	84

I gruppen af 84 voksne, som deltog eller havde deltaget i ordblindeundervisning for voksne var der 9 (11 %), som ikke blev klassificeret som ordblinde med Den Tværgående Ordblindetest. Men samtidig var der faktisk to deltagere i aktuell ordblindeundervisning, som ikke var ordblinde ifølge Visitationstesten. Oversigten viser, at deres tilstedeværelse i ordblindeundervisning *ville* være o.k., hvis Den Tværgående Ordblindetest var visitationsgrundlaget – med de aktuelle grænseværdier fra den øvrige del af uddannelsessystemet. Hvis disse små tal giver retvisende proportioner, vil det sige, at det *ikke* er 11 % af deltagerne i ordblindeundervisningen, men snarere blot $(9 - 2) = 7/82 = 8,5 \%$, som ikke ville blive visiteret til ordblindeundervisningen efter en overgang fra Visitationstesten til DTO-testen.

Nu er 9 deltagere et meget lille datagrundlag for en nærmere analyse af, hvem der alene er i ordblindegruppen ifølge Visitationstesten. Men det forekommer temmelig forståeligt, at de 9 deltagere i gennemsnit havde et noget større ordforråd ($O3 = 24,1$, $SD = 7,2$) end de øvrige deltagere i ordblindeundervisning ($O3 = 20,1$, $SD = 6,4$). Der er jo netop en højere ordblindegrænse for deltagere med $O3$ -score over 27. I DTO-testen er den højere ordblindegrænse derimod ikke knyttet specifikt til ordforrådet, men til uddannelsesniveaet. De 9 deltagere havde naturligvis også relativt høje scorere i både $O1$ læsning og $O2$ stavning, idet de som nævnt lå tæt på kategorigrænsen. Men i øvrigt var der ikke noget påfaldende ved de 9 deltagere.

Til gengæld ville nogle få *nye* deltagere kunne visiteres til ordblindeundervisning med DTO-testen, som ikke kan visiteres med Visitationstesten. Disse mulige, nye deltagere er emnet for det næste afsnit.

Hvem kommer ind?

De to ordblindedest var også meget enige om, hvilke af deltagerne der var ordblinde blandt de voksne, som *ikke* gik eller havde gået til ordblindeundervisning for voksne (tabel 6).

Tabel 6. Overensstemmelsen mellem klassifikationerne med Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindedest – blandt voksne, som *ikke* deltager eller har deltaget i ordblindeundervisning.

		Visitationstesten		
		Ikke ordblind	Ordblind	Total
Den Tværgående Ordblindedest	Ikke ordblind	41	4	45 59 %
	Ordblind	7	24	31 41 %
Total		48 63 %	28 37 %	76 100 %

Med begge ordblindedestene kunne omkring 40 % visiteres til ordblindeundervisning. Der var en anelse flere med Den Tværgående Ordblindedest (41 %) end med Visitationstesten (37 %). Men forskellen drejer sig kun om 3 personer, så den kan være en følge af tilfældigheder.

Ligesom overfor skal man være forsigtig med at drage stærke konklusioner på basis af nogle få deltagere. Der var blot 7 deltagere, som ikke deltog i ordblindeundervisning, men som ville kunne visiteres til den, hvis Den Tværgående Ordblindedest blev visitationsgrundlag; mens de ikke kunne visiteres efter Visitationstesten. Ud over den forventelige lave score på Den Tværgående Ordblindedest (sammenlignet med scoren på Visitationstesten) var det muligvis påfaldende, at alle 7 var kvinder. Der var jo et overtal af kvinder i hele gruppen, så man må ikke lægge for meget i den skæve kønsfordeling. Men der kan være et par fejlkilder i testningen med Den Tværgående Ordblindedest, som kunne være medvirkende til den forholdsvis lave score:

For det første var DTO den første test i undersøgelsen, så staveopgaven "Find stavemåden" var den første gang, hvor deltagerne for alvor var afhængige af styrken og kvaliteten af lyden fra computeren. Tidligere læseundersøgelser med kortuddannede voksne har ganske klart vist, at nogle voksne ikke er særlig vant til at betjene computere og fx har vanskeligt ved at rulle skærbilledet op, efterhånden som de læser en tekst (fx Gellert & Elbro, 2008). Det kunne dermed tænkes, at enkelte deltagere blev

dårligt stillet i DTO, fordi lydstyrken var utilstrækkelig, og fordi de manglede kendskab til, hvordan man skruer op.

For det andet kunne det tænkes, at enkelte deltagere ikke var blevet helt klar over, at løsningstiden spiller en rolle for scoren i DTO. Det indgår ikke direkte i instruktionen. Uformelle iagttagelser under gennemførelsen af testningen tydede på, at nogle deltagere blev overraskede, når tiden var gået, og deltesten sluttede. De var dermed bedre forberedt til Visitationstesten, som var den anden test i forløbet, og kunne bedre disponere deres indsats med den.

Sammenfatning og konklusion

Det generelle billede er, at den nuværende Visitationstest og den nye Tværgående Ordblindetest giver bemærkelsesværdigt ens resultater. Det er ikke blot sådan, at der er en god talmæssig overensstemmelse (korrelation) mellem scorerne; det er også sådan, at grænserne for ordblindhed går samme sted, sådan at der hverken er flere eller færre ordblinde i en gruppe voksne med forholdsvis svage læsefærdigheder ifølge Visitationstesten end ifølge Den Tværgående Ordblindetest.

Endvidere fandt undersøgelsen meget små forskelle mellem grupperne af ordblinde ifølge de to test. De konkrete forskelle kunne således være opstået ved tilfældigheder. For en sikkerheds skyld gennemførte vi en detaljeret undersøgelse af de få deltagere i nuværende ordblindeundervisning, som kun var ordblinde ifølge Visitationstesten, og de få deltagere uden for ordblindeundervisningen, som udelukkende ville kunne visiteres til ordblindeundervisning med Den Tværgående Ordblindetest. Undersøgelsen viste helt overordnet, at ordblinde deltagere på den ene test var tæt på ordblindegrænsen på den anden. Men undersøgelsen fandt også eksempler på, at enkelte deltagere har klaret Visitationstesten noget bedre, end de klarede Den Tværgående Ordblindetest. En årsag kunne måske være vanskeligheder med at indstille lydstyrken rigtigt og med at betjene computeren i det hele taget. En anden årsag kunne være manglende opmærksomhed på, at Den Tværgående Ordblindetest registrerer svartider.

Hvor mange flere eller færre deltagere i ordblindeundervisning vil DTO give?

Der vil blive det samme antal deltagere, hvis ellers søgningen til ordblindeundervisning er uændret. Årsagen er, at afgrænsningspunkterne på de to test (henholdsvis 24 på Visitationstesten og 80,62 på Den Tværgående Ordblindetest) svarer til hinanden på brobygningen (den lineære regressionslinje, figur 1). Også de udvidede grænser for deltagere med henholdsvis stort ordforråd (Visitationstest) og (igangværende) lang videregående uddannelse (DTO) svarer til hinanden. En score på 28 på Visitationstesten svarer med brobygningen til 87,9 på Den Tværgående Ordblindetest. Det skal sammenholdes med den forhøjede ("gule") grænse på Den Tværgående Ordblindetest på 88,4.

Hvor mange, der søger om deltagelse i ordblindeundervisning, beror i det væsentlige på *helt andre forhold* end små forskelle mellem visitationstest. Det ses tydeligt i den aktuelle undersøgelse. Her deltog 82 tilfældigt udvalgte FVU- og AVU-kursister, hvoraf et meget lille mindretal gik til eller havde gået til ordblindeundervisning for voksne. Det drejede sig om sammenlagt kun 6 personer (7 %). Af de 82 deltagere fra FVU og AVU klarede en betragtelig del sig ikke desto mindre under ordblindegrænsen på ordblindetestene. Det var 42 % med Visitationstesten og 44 % med Den Tværgående Ordblindetest (se også tabel 3). Helt tilsvarende tal er netop fundet for kortuddannede voksne i andre grupper. Blandt deltagere i Arbejdsmarkedsuddannelserne

(AMU) er der en tilsvarende stor forekomst af ordblindhed på ca. 37 % med Den Tværgående Ordblindetest (Daugaard m.fl., 2016). Og her er det ligeledes kun ca. 7 % af de voksne, som deltager eller har deltaget i ordblindeundervisning for voksne.

Da grupperne af kortuddannede er *langt* større end gruppen af voksne i ordblindeundervisning, betyder det, at selv mindre ændringer i *søgningen* til ordblindeundervisning vil have *langt* større indflydelse på antallet af deltagere i ordblindeundervisningen, end beskedne justeringer i visitationstesten til ordblindeundervisningen vil have. Med andre ord er den virkelige "flaskehals" ind i undervisningen de voksnes søgning (behov, interesse eller motivation for at gå) til ordblindeundervisning, ikke visitationstesten.

Det kan selvfølgelig ikke udelukkes, at en evt. ændring af visitationsgrundlaget fra den nuværende Visitationstest til Den Tværgående Ordblindetest vil føre til *større opmærksomhed* på evt. ordblindhed blandt de voksne. Det vil jo efterhånden blive væsentlig mere almindeligt, at man som barn, ung eller voksen har prøvet DTO. Men forudsigelser af sådanne fremtidige ændringer ligger uden for den aktuelle undersøgelses rammer.

Hensyn til deltagere med særligt store læsekrav

Både Visitationstesten og Den Tværgående Ordblindetest tager særlige hensyn til *individuelle krav til læsefærdigheder*, fordi et læsehandicap ikke bare er et spørgsmål om et lavt funktionsniveau i læsning, men også et spørgsmål om, hvilke krav om læsefærdighed den enkelte møder. Hensynet til kravene udmøntes imidlertid på forskellige måder i de to test.

I Visitationstesten tages der hensyn til, om den voksne har et forholdsvis stort ordforråd – og deraf følgende brug for både at læse og stave mere usædvanlige ord. I Den Tværgående Ordblindetest giver vejledningen mulighed for at tage særlige hensyn til unge og voksne i lang videregående uddannelse. I denne gruppe kan en lidt mindre funktionsnedsættelse i læsning stadig give anledning til placering i ordblindegruppen (den "gule" gruppe).

Et skift fra den ene til den anden test (og tilhørende grænseværdier) vil dermed også være et skift fra én måde at vurdere omfanget af læsekravene på til en anden. I den aktuelle undersøgelse havde skiftet ingen videre betydning for *antallet* af voksne, der kan visiteres til ordblindeundervisning. Skiftet har næppe heller afgørende indflydelse på, *hvem* der kan visiteres til ordblindeundervisning under henvisning til særligt store læsekrav. Som det fremgår af den tekniske rapport fra udviklingen af Visitationstesten (Elbro m.fl., 2006), så kunne et stort ordforråd og deltagelse i lang videregående uddannelse substituere for hinanden. Det vil sige, at testresultaterne passede lige godt til den daværende deltagelse i ordblindeundervisning, uanset om man tog hensyn til ordforråd eller deltagelse i lang videregående uddannelse.

Dermed er det ikke sagt, at et eventuelt skift fra hensyn til ordforråd til hensyn til uddannelse vil være ligegyldigt for de få ordblinde, der vil være berørt. Forskellen kan konkretiseres således:

Med Visitationstesten tages der særligt hensyn til den voksne, som trods lettere ordblindhed har tilegnet sig et forholdsvis stort ordforråd – *uanset* om vedkommende er gået i gang med en lang videregående uddannelse eller ej. Med Den Tværgående Ordblindetest tages der særligt hensyn til den voksne, som uanset lettere ordblindhed har givet sig i kast med en *lang videregående uddannelse* – uanset et større eller mindre ordforråd. Om man bør tage det ene eller det andet eller begge hensyn, er en uddannelsespolitisk beslutning.

Det er principielt en mulighed at kombinere de to ordblindetest på dette punkt. Det er muligt at gå over til Den Tværgående Ordblindetest, men bevare hensynet til ordforrådet ved at tage den deltest i Visitationstesten (O3 Ordforråd), som måler omfanget af ordforrådet. For deltagere med et stort ordforråd (på over 27 rigtige) kan man så bruge den højere ordblindegrænse i Den Tværgående Ordblindetest (den "gule" gruppe).

I praksis vil det dog være en noget besværlig løsning, fordi man så skal trække ordforrådstesten ud af Visitationstesten, så den kan tages separat. Og deltagere, som kun har taget Den Tværgående Ordblindetest, skal så gennemgå denne ordforrådstest. Men løsningen er principielt en mulighed.

Særlige opmærksomhedspunkter ved anvendelsen af DTO blandt kortuddannede

Sammenligningen af deltagere, som kun var ordblinde ifølge den ene af de to test, pegede på et par potentielle fejlkilder i testningen med Den Tværgående Ordblindetest.

For det første begynder Den Tværgående Ordblindetest med en staveopgave med nonord, hvor det er overordentlig vigtigt, at lyttebetingelserne er gode. Hvis man ruller Den Tværgående Ordblindetest ud til kortuddannede voksne, som ikke har prøvet den eller lignende test før, kan man ikke uden videre regne med, at alle deltagere på forhånd vil justere lydstyrken selv. Nogle er mindre teknisk orienterede end andre, og nogle vil forvente, at lydstyrken og lyttebetingelserne er, som de bør være. Derfor vil der givetvis være brug for mere hjælp til indstilling af lyden og til at komme i gang, end der vil være i en gennemsnitlig 9.-klasse.

For det andet er det ikke indlysende for alle deltagere, at der tages tid under testen, eller at der er en samlet grænse for testtiden på de enkelte deltest. I enkelte tilfælde vil være en fordel at gøre opmærksom på det ved testningens begyndelse eller under testningen.

Referencer

- Daugaard, H. T., Elbro, C., Jensen, K. L., og Møller, H. L. (2016). *Læsefærdigheder og ordblindhed blandt AMU-kursister – vurderet med bl.a. Den Tværgående Ordblindetest og Vejledende Læseprøve for Voksne*. København: Center for Læseforskning, Københavns Universitet.
- Elbro, C. (1999). Ordblindhed *Den Store Danske Encyklopædi* (Vol. 14, p. 517). København: Gyldendal.
- Elbro, C. (2010). Dyslexia as disability or handicap: When does vocabulary matter? *Journal of Learning Disabilities*, 43(5), 469-478.
- Elbro, C., Jandorf, B. D., & Haven, D. (2006). *Rapport om afprøvning af visitationstest til brug i ordblindeundervisning for voksne*. København: Dansk Videnscenter for Ordblindhed og undervisningsministeriet.
- Gellert, A. S., & Elbro, C. (2008). *Rapport om udvikling og afprøvning af Vejledende Læsetest for Voksne i papirversion og it-version*. København: Center for Læseforskning, Københavns Universitet.
- Holders, B., Petersen, D. K., Borstrøm, I., & Elbro, C. (1996). *Undervisning af voksne ordblinde. En undersøgelse af undervisningseffekt og lærerkvalifikationer i ordblindeundervisningen i AOF*. København: Forlaget Skolepsykologi.
- Lyon, G. R., Shaywitz, S. E., & Shaywitz, B. A. (2003). A definition of dyslexia. *Annals of Dyslexia*, 53, 1-14.
- Møller, H. L., Arnbak, E., Petersen, D. K., Juul, H., & Elbro, C. (2014). *Teknisk Rapport om Ordblindetesten*. Center for Læseforskning, Københavns Universitet og Undervisningsministeriet.
- Ordblindetestkonsortiet (2014). *Vejledning til Ordblindetesten*. Center for Læseforskning, Københavns Universitet, og Undervisningsministeriet.

Bilag

Spørgeskema

1.

Hvilken undervisning tager du denne test i forbindelse med?

- a. Ordblindeundervisning for voksne
- b. Forberedende voksenundervisning (FVU)
- c. Almen voksenuddannelse (AVU)
- d. Arbejdsmarkedsuddannelser (AMU)

2.

Er du

- a. Kvinde
- b. Mand

3.

Hvad er din højeste fuldførte uddannelse?

- a. Folkeskolen
- b. Erhvervsuddannelse
- c. Gymnasial uddannelse
- d. Kort videregående uddannelse
- e. Mellemlang videregående uddannelse
- f. Lang videregående uddannelse
- g. Ingen (ikke fuldført folkeskolen)

4.

Hvilket sprog taler du bedst?

- a. Dansk
- b. Et andet sprog end dansk
- c. Jeg taler dansk og et andet sprog lige godt

5.

Har du modtaget specialundervisning i folkeskolen eller senere på grund af læse- eller stavevanskeligheder?

- a. Ja
- b. Nej

6.

Har du gået, eller går du, til ordblindeundervisning for voksne?

- a. Ja
- b. Nej